

Seçili Ülkeler Üzerine Haftalık Menşe Ülke Bilgisi (MÜB) Güncellemesi

5 – 11 Nisan 2025

İçindekiler

Demokratik Kongo Cumhuriyeti	2
Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar	2
Medya	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Irak	3
Devlet Kurumları	3
Sivil Toplum Kuruluşları.....	3
Medya	3
İran	5
Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar	5
Sivil Toplum Kuruluşları.....	5
Medya	5
Orta Afrika Cumhuriyeti	6
Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar	6
Somali	7
Sivil Toplum Kuruluşları.....	7
Media	7
Sudan	9
Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar	9
Sivil Toplum Kuruluşları.....	10
Medya	10

Demokratik Kongo Cumhuriyeti

Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar

- **Birleşmiş Milletler Küresel İletişim Birimi (UN DGS), *Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde kriz: Çocuklar kasıtlı, sistematik cinsel şiddete maruz bırakılıyor*, 11 Nisan 2025:**

<https://news.un.org/en/story/2025/04/1162156>

Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nin doğusunda, çocuklara karşı cinsel şiddet sarsıcı boyutlara ulaşmıştır. Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu'nun (UNICEF) sadece iki ay içerisinde binlerce yeni vaka bildirmesi, cinsel şiddetin sistematik bir savaş aracı ve kasıtlı bir korkutma taktiği olarak kullanıldığını kanıtlamaktadır. UNICEF sözcüsü James Elder, Cenevre'deki gazetecilerle Goma'dan gerçekleştirdiği video bağlantısında, Ruanda destekli 23 Mart Hareketi (M23) ve Hükümet kuvvetleri arasında, onlarca silahlı grubun faaliyet gösterdiği maden zengini bölgede çatışmalar devam ederken, Ocak – Şubat aralığında belgelenen yaklaşık 10,000 tecavüz ve cinsel şiddet vakasının %45'ini oluşturabileceğini söylemiştir. Elder, bu durumun “her yarım saatte bir, bir çocuğun tecavüze uğradığı” korkunç bir gerçeklik oluşturduğunu belirtmiş ve damgalanma, korku ve güvensizliğin vakaların çoğunun bildirilmemesine yol açarak “insanı derinden sarsması gereken” gizli bir cinsel şiddet salgını haline geldiğini sözlerine eklemiştir.

- **Birleşmiş Milletler Küresel İletişim Birimi (UN DGS), *Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde kriz: 41,700 mülteci şiddetten kaçarak Uganda'ya sığındı*, 8 Nisan 2025:**

<https://news.un.org/en/story/2025/04/1162011>

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), 8 Nisan 2025 tarihinde, Ocak 2025'ten bu yana yaklaşık 41,000 mültecinin Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nden Uganda'ya kaçtığını, pek çoğunun kaçışları sırasında öldürmelere, “cinsel şiddete ve diğer travmatik olaylara” tanıklık ettiğini belirtmiştir. Geçtiğimiz ayın sonundan itibaren her gün, 600 civarında Kongolu, Afrika'da en yüksek sayıda mülteciye ev sahipliği yapan Uganda'ya geçerek ülkeye sığınanların sayısını toplam 1.8 milyon kişi içerisinde neredeyse 600,000'e ulaştırmıştır. UNHCR, bu durumunun “Sudan'da iki yıldır devam eden savaştan kaçan 70,000 Sudanlı mültecinin de ihtiyaçlarını karşılayan ülkenin kapasitesi için taşıyabileceğinden fazla yük oluşturma riski taşıdığını” belirtmiştir.

UNHCR'in belirttiği üzere, çoğu kadın ve çocuk olmak üzere yeni gelenlerin çoğu, ülkeye yürüyerek ya da yerel ulaşım imkanlarıyla gelirken “zorla silah altına alınmadan kaçınmak için ailelerinden ayrı yolculuk eden erkeklerin bulunduğu” ilişkin raporlarda artış yaşanmaktadır.” Pek çoğu “sıtma ve yetersiz beslenmenin yaygınlığı dolayısıyla zayıf düşmüş halde gelen çocuklar” ise özellikle hassas konumdadır.

Irak

Devlet Kurumları

- **Alman Federal Göç ve Mülteciler Dairesi (BAMF), *İltica ve Göç Bilgi Merkezi Bilgilendirme Notları*, 7 April 2025:**

https://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/EN/Behoerde/Informationszentrum/BriefingNotes/2025/briefingnotes-kw15-2025.pdf?__blob=publicationFile&v=3

Irak Adalet Bakanlığına göre yeni kabul edilen af kanununda yer alan hükümler doğrultusunda, 6 Nisan 2025 tarihinde 1,000'den fazla mahkûm serbest bırakılmıştır. Yeni kanun, esas olarak terör örgütleriyle ilişkili olan ancak bizzat kendileri cinayete suçlanmayan kişilerin Irak cezaevlerinden serbest bırakılmasını amaçlamaktadır. Bu tür suçlardan cezaevinde bulunan kişilerin büyük kısmının Sünni Arap olması nedeniyle özellikle Sünni Arap parlamento üyeleri bu konuda çağrıda bulunmuştur. Bakanlık, terörle mücadele mevzuatı kapsamındaki hükümlerin dışında başka hükümlerin olup olmadığının vaka bazında incelenmesi gerektiği göz önünde bulundurularak, bu adımın kademeli olarak uygulanacağını duyurmuştur.

Sivil Toplum Kuruluşları

- **Irak'ta Barışı Sağlama Merkezi (EPIC), *Irak Güvenlik ve İnsani İzleme (ISHM): 3 – 10 Nisan 2025*, 10 Nisan 2025:**

<https://enablingpeace.org/ishm489/>

7 Nisan 2025 tarihinde, Nasıriye (Zi-Kar vilayeti) güneyindeki Subba petrol sahası yakınında bir patlayıcı savaş kalıntısı patlamıştır. Patlamada, bir çocuk ölürken bir çocuk da ağır yaralanmıştır.

9 Nisan 2025 tarihinde, Selahaddin vilayetinin Tuzkhormatu ilçesinde iki aşiret arasında şiddetli silahlı çatışmalar baş göstermiştir. Çeşitli otomatik silahların kullanıldığı çatışmalarda üç kişi ölmüş ve en az 12 kişi yaralanmıştır.

10 Nisan 2025 tarihinde, Irak hükümeti, yükseköğrenim almak isteyen Yezidi kadınların önündeki engelleri azaltmayı ve topluma yeniden katılımlarını desteklemeyi amaçlayan bir planı onaylamıştır.

Medya

- **The New Arab, *Irak Hizbullah Tugayları, silah bırakacakları iddiasını reddetti*, 9 Nisan 2025:**

<https://www.newarab.com/news/iraqi-hezbollah-brigades-denies-it-will-disarm>

7 Nisan 2025 tarihinde Irak'ın yerel basın organlarıyla paylaşılan bir açıklamada, Irak Hizbullah Tugayları, silah bırakma sürecine gireceğini reddetmiş ve üst düzey yetkililerin, silahlı müttefiklerinin ABD saldırılarını önlemek amacıyla silah bırakacağı yönündeki iddialarını katiyen reddetmiştir.

- **The New Arab, *Iraklı mühendisin polis nezaretinde ölmesi, ülkede gözaltına zulme ve işkenceye karşı isyanı tetikledi*, 9 Nisan 2025:**

<https://www.newarab.com/news/iraqi-engineer-dies-police-custody-amid-torture-allegations>

Mühendis Bashir Khalid'in ölümü, Irak'ta polis şiddetine yönelik hararetli tartışmalar tetiklemiş, protestolar düzenlenirken derhal sistemde reform gerçekleştirilmesi taleplerinin dile getirilmiştir. Bağdat'ın doğusundaki Hatteen ilçesinde oturan Khalid'in kıdemli bir polis memuruyla tartışma yaşaması üzerine diğer polis memurları tarafından dövüldüğü ve işkenceye maruz bırakıldığı iddia edilmiştir. Ailesi, insan hakları avukatları ve Irak sivil toplumunun çeşitli üyeleri, Khalid'in Irak gözaltı

tesislerindeki yaygın sistematik istismarın bir göstergesi olduğunu belirttikleri ölümüne yönelik kapsamlı ve bağımsız bir soruşturma yürütülmesi talebinde bulunmaktadır.

Görgü tanıkları ve Khalid'in akrabaları, olayın mühendisin, kıdemli bir polis memuruyla tartışmaya girmesiyle başladığını belirtmektedir. Sokakta yaşanan tartışmanın ardından Khalid, zorla tutuklanmıştır. Hatteen karakoluna getirildiğinde sağlıklı olduğu görülse de çok geçmeden ağır fiziksel istismara maruz bırakılmıştır.

- **Rudaw, Irak, dolandırıcılık ve insan ticaretiyle mücadele kapsamında 48 kişiyi “cadılık ve büyücülükten” tutukladı, 8 Nisan 2025:**

<https://www.rudaw.net/english/middleeast/iraq/080420251>

Irak İçişleri Bakanlığı, Irak Yüksek Yargı Konseyi'nin doğrudan desteğiyle birden fazla ilde gerçekleştirilen bir operasyon kapsamında, kadınlar ve erkeklerden oluşan 48 kişinin “cadılık ve büyücülük” faaliyetleri nedeniyle tutuklandığını açıklamıştır. Devlete ait Irak Haber Ajansı'nın (INA) aktardığı üzere Bakanlık, “Tutuklamalar, Federal İstihbarat ve Soruşturmalar Dairesi, İnsan Ticaretiyle Mücadele Müdürlüğü tarafından iki haftaya yayılan bir süreç içerisinde gerçekleştirilmiştir,” açıklamasında bulunmuştur.

Bakanlık, operasyonun Bağdat ve diğer illerde “cadılık ve büyücülük yapılan konumları hedef aldığını belirtirken “tutuklananların insan ticareti yürüttüğünü, mağdurlarını düzmece ve aldatıcı yöntemlerle suiistimal ettiğini” ve “ruhsal iyileşme ya da ailevi sorunların çözülmesini sağlayacaklarını iddia ederek büyücülük yaptıklarını” eklemiştir. Operasyon, “insan ticareti suçlarıyla kesişen ve toplumsal huzura, etik değerlere ve kanun üstünlüğüne karşı doğrudan bir tehdit oluşturan bu tehlikeli fenomenle mücadele etmenin önemini vurgulayan” Irak Yüksek Yargı Konseyi'nin doğrudan desteğiyle gerçekleştirilmiştir.

- **Reuters, Özel Haber: Irak'taki İran destekli milisler, Trump'ın gazabından korunmak için silah bırakmaya hazır, 8 Nisan 2025:**

<https://www.reuters.com/world/middle-east/iran-backed-militias-iraq-ready-disarm-avert-trump-wrath-2025-04-07/>

10 kıdemli komutanın ve Iraklı yetkililerin Reuters'a aktardığına göre Irak'ta faaliyet gösteren İran destekli güçlü milislerin bir kısmı, ABD'nin Trump yönetimiyle çatışmaların tırmanması tehdidinin önüne geçmek için ilk defa silah bırakmaya hazırlanmaktadır. Aralarında dört büyük milisin altı yerel komutanının da bulunduğu kaynaklara göre, gerginliği azaltma hamlesi, Trump'ın Ocak 2025'te iktidara gelmesinden bu yana ABD yetkilileri tarafından Irak hükümetine özel olarak defalarca yinelenen uyarıların ardından gelmiştir.

Yetkililer, Bağdat'a, sınırları içerisinde faaliyet gösteren milisleri feshetmek için harekete geçmemesi halinde ABD'nin, söz konusu grupları hava saldırılarıyla hedef alabileceğini belirttiği de aktarılmıştır. Irak'ta iktidardaki koalisyona yakın bağları bulunan kıdemli bir Şii Müslüman politikacı olan Izzat al-Shahbndar, Reuters'a, Başbakan Muhammed Şiya es-Sudani ve birden fazla milis lideri arasında gerçekleşen tartışmaların “oldukça ileri düzeyde” olduğunu ve grupların, ABD'nin silahsızlanma çağrısına uymaya yaklaştığını söylemiştir..

İran

Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar

- **Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği (OHCHR), *Adalet ve hesap verebilirlik: Kadın, Yaşam, Özgürlük protestoları*, 7 April 2025:**

<https://www.ohchr.org/en/stories/2025/04/justice-and-accountability-woman-life-freedom-protests>

Protestoların başlangıcının iki buçuk yıl ardından, İran’da kadınlara ve kız çocuklarına yönelik zulüm ve ayrımcılık devam etmektedir. Bağımsız bir soruşturma ekibinin hazırladığı yeni bir Birleşmiş Milletler insan hakları raporu, İranlı yetkililerin kadınların ve kız çocuklarının temel haklarını baltalayacak yeni kısıtlamalar uygulamaya koymakta ısrar ederken “Kadın, Yaşam, Özgürlük” hareketini destekleyenlere yönelik müdahalelerini de yoğunlaştırmaktadır. Soruşturmada, İran Kolluk Kuvvetleri (FARAJA), Devrim Muhafızları ve İstihbarat Bakanlığı tarafından gözaltına alınan protestocuların sahte idamlara maruz bırakıldığı, bu eylemin işkence teşkil ettiği bildirilmiştir. İki kadın, biri infaz mangası karşısında olmak üzere silahla infaz edilecekmiş gibi sahte idamlara maruz bırakılmıştır. Birleşmiş Milletler İran İslam Cumhuriyeti Bağımsız Uluslararası Bilgi Toplama Misyonu’nun raporu, kadınlara yönelik dijital takip faaliyetlerini, sivillerin Devlet desteğiyle gerçekleştirdiklerini belirtmektedir. Soruşturmacılar, iş yerlerinin ve kişilerin, bir vatandaşlık görevi olarak lanse edilen zorunlu başörtüsü kurallarını uygulamaya zorlandıklarını öğrenmiştir.

Sivil Toplum Kuruluşları

- **Uluslararası Azınlık Hakları Grubu (MRG), *İran: Ciddi hak ihlallerine yönelik soruşturmalar devam etmeli*, 10 April 2025:**

<https://minorityrights.org/iran-hrc58/>

İran’daki azınlık toplulukları, İranlı yetkililer tarafından ayrımcılığa ve ötekileştirmeye maruz bırakılmaktadır. Kamusal ve özel hayatlarının hemen her alanında yasa ve uygulamada ayrımcılığa uğrayan kadınlara yönelik ihlaller dahil olmak üzere bu ihlaller, daha geniş bir insan hakları ihlalleri bağlamında gerçekleşmektedir. Faillere yönelik devam eden cezasızlığın yanı sıra aktivistlerin ve azınlıkların zulme uğraması, şiddetin yeniden baş gösterme riskinin yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Hesap verebilirliğe yönelik ülke içi tedbirler şu ana kadar yetersiz kalmış ya da hiç alınmamışken İran’da adalete erişim girişimleri mağdurlara ve mağdurlar adına hareket eden kişilere yönelik ısrarlı tehditler, göz korkutma ve şiddet nedeniyle büyük ölçüde baltalanmıştır.

Medya

- **The New Arab, *Hak grupları: İran, beş ‘siyasi mahkûmu’ idam etti*, 10 Nisan 2025:**

<https://www.newarab.com/news/iran-executes-five-political-prisoners-rights-groups>

Hak grupları belirttiği üzere İran, adil olmayan duruşmalarda yargılanan “siyasi mahkûmlar” olarak tanımladıkları beş adamı, yasaklı Sünni Müslüman gruplarına üye oldukları gerekçesiyle 9 Nisan 2025 tarihinde doğu kenti Meşhed’deki Vekilabad cezaevinde ailelerine haber verilmeden ya da son bir ziyaret hakkı tanınmadan idam etmiştir. Norveç merkezli İran İnsan Hakları’nın (IHR) direktörü Mahmood Amiry-Moghaddam, “siyasi mahkûm” olarak tanımladığı ve on yıl öncesine dayanan bir dava kapsamında tutuklanarak yasaklı Sünni Müslüman gruplara üye oldukları gerekçesiyle “baghi” (ayaklanma) suçundan idam cezasına çarptırılan bu mahkûmların işkenceye maruz bırakıldıklarını ve adil olmayan duruşmalar sonucu idam edildiklerini söylemiştir.

Orta Afrika Cumhuriyeti

Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar

- Birleşmiş Milletler İnsani Yardım Koordinasyon Ofisi (OCHA), *Orta Afrika Cumhuriyeti: İnsani yardım çalışanlarını etkileyen olaylara genel bakış (Mart 2025)*, 9 Nisan 2025:

<https://reliefweb.int/report/central-african-republic/central-african-republic-overview-incidents-affecting-humanitarian-workers-march-2025>

Mart 2025'te, bir insani yardım personelinin trajik bir şekilde öldürülmesi dahil olmak üzere insani yardım aktörlerini etkileyen 14 olay yaşanmıştır. Mayıs 2022'den bu yana ilk defa Orta Afrika Cumhuriyeti'nde bir insani yardım çalışanı öldürülmüştür. Söz konusu olaylar, bir önceki aya kıyasla %75'lik bir artış teşkil etmekte ve bu yıl, insani yardım çalışanlarını etkileyen olaylarda devam eden bir artış (Ocak ayında dört, Şubat ayında sekiz olay) yaşandığını ortaya koymaktadır. 2025 Mart ayında yaşanan 14 olay içerisinde beş korkutma vakası, dört soygun vakası, dört müdahale vakası ve bir cinayet yer almaktadır. Olaylardaki artış, bazı bölgelere insani erişimin azalmasına yol açacak yağış mevsimi öncesindeki hazırlıklarla aynı zamanda yaşanmaktadır. Ayrıca bu artış, insani operasyonlarda ve iş imkanlarında kesintilere yol açan ve suç oranlarında artışa katkıda bulunabilecek ciddi düzeyde insani fon kesintisi bağlamında gözlemlenmektedir.

Somali

Sivil Toplum Kuruluşları

- **Uluslararası Kızılhaç Komitesi (ICRC), Somali: Çatışmaların yoğunlaşmasıyla ön saf hastanelerinin üzerindeki baskı artıyor, 10 Nisan 2025:**

<https://www.icrc.org/en/news-release/somalia-frontline-hospitals-under-pressure-fighting-escalates>

Somali'nin birden fazla bölgesinde çatışmalar yoğunlaşmıştır ve ön saflara yakın hastaneler, ihtiyaçlardaki ciddi artışla başa çıkmaya çalışmaktadır. Başkent Mogadişu'da, Uluslararası Kızılhaç Komitesi (ICRC) tarafından desteklenen Madina Hastanesi'nde, silahla yaralanan 203 hastanın yatışı gerçekleştirilmiştir. Bu sayı, bir önceki çeyreğe kıyasla %26'lık artış teşkil etmektedir. Ülke çapında çatışmaların yoğunlaşması, yaralıları tedavi eden sağlık tesisleri için ek yük oluşturmakla kalmamış, ayrıca 100,000'den fazla insanı evlerinden kaçmak zorunda bırakarak git gide azalan insani yardım kaynakları üzerindeki baskıyı da artırmıştır. Silahlı çatışmalardaki söz konusu artış, yaklaşan kuraklığın ve ciddi insani fon eksikliklerinin krizi derinleştirme ve milyonlarca kişinin başa çıkma mekanizmalarını ortadan kaldırma tehdidi oluşturduğu kritik bir dönüm noktasına denk gelmiştir.

Media

- **Agence de Presse Africaine (APA), AUSSOM, Eş-Şebab saldırısını geri püskürttü, 9 Nisan 2025:**

<https://apanews.net/aussom-repel-al-shabaab-attack/>

Agence de Presse Africaine'in (APA) 9 Nisan 2025 Çarşamba günü öğrendiğine göre Afrika Birliği'nin Somali'deki barış gücü askerleri, Hirşabel eyaletinin Mahaday ilçesinde bulunan Buurane köyünü hedef alan bir Eş-Şebab saldırısını geri püskürtmüştür. Afrika Birliği Somali'de Destek ve İstikrarın Sağlanması Misyonu (AUSSOM) yaptığı açıklama, 6 Nisan 2025 Pazar günü, birliklerinin bir helikopterin kullanacağı iniş alanını temizledikleri sırada militanların saldırısına uğradıklarını belirtmiştir.

- **Somali Guardian, Somali: Mogadişu diplomatik bölgesi, 24 saat içerisinde ikinci bir bombardımanın hedefi oldu, 6 Nisan 2025:**

<https://somaliguardian.com/news/somalia-news/somalia-mogadishu-diplomatic-zone-shelled-in-second-mortar-attack-in-24-hours/>

Somali başkentinde bulunan ve yabancı diplomatik misyonlara ev sahipliği yapan sağlam biçimde takviye edilmiş Halane kampı, 6 Nisan 2025 Pazar günü en az altı havan mermisinin hedefi olmuştur. Bu, 24 saat içerisinde Mogadişu'da gerçekleşen ikinci bombardıman saldırısıdır. Adden Adde Uluslararası Havalimanı yakınına birden fazla roket düşmüş, uçuşların kesintiye uğramasına ve şehirde paniğe yol açmıştır. Etkileri Mogadişu çapında hissedilen bombardımanları, bir Türk Hava Yolları uçuşunun iptal edilmesine yol açarak pek çok kişinin sığınacak yer arayarak kaçışmasına neden olmuştur. Wadajir ilçesindeki yerleşim bölgeleri de bombardımanın hedefi olmuş, yerel yayın organı Kulmiye Radio'ya göre en az iki sivil yaralanmıştır.

- **Anadolu Ajansı (AA), Somali güvenlik kuvvetleri, 80'in üzerinde Eş-Şebab teröristini öldürdü, 5 Nisan 2025:**

<https://www.aa.com.tr/en/africa/somali-security-forces-kill-over-80-al-shabaab-terrorists/3529202>

Somali İstihbarat Ajansı'nın 5 Nisan 2025 Cumartesi günü duyurduğu üzere, El-Şebab'a yönelik bir hafta süren operasyonlar sırasında kıdemli üyeler dahil olmak üzere 80'den fazla terörist

öldürülmüştür. Milli İstihbarat ve Güvenlik Ajansı (NISA), yaptığı açıklamada Eş-Şebab’a yönelik operasyonların Aşağı ve Orta Şabel bölgelerinde gerçekleştirildiğini belirtmiştir.

“Milli İstihbarat ve Güvenlik Ajansı, Somali Silahlı Kuvvetleri ile iş birliği içerisinde, Orta ve Aşağı Şabel bölgelerinde 6 operasyon yürüterek liderler ve militanlar dahil olmak üzere 80 Khawarij öldürmüştür.” Operasyonların “Khawarijlerin” büyük bir bozguna uğratılmasıyla sonuçlandığını ve “terör kalıntılarının ortadan kaldırılmasında edinilen başarıları” ortaya koyduğu belirtilmiştir. Somali hükümeti, terör örgütü Eş-Şebab’tan bahsederken “Khawarij” ismini kullanmaktadır.

- **Anadolu Ajansı (AA), Somali başkentine düzenlenen bombardımanda en az 6 kişi yaralandı, 5 Nisan 2025:**

<https://www.aa.com.tr/en/africa/mortar-attack-in-somali-capital-wounds-at-least-6/3528988>

Bir yetkilinin belirttiği üzere, 5 Nisan 2025 Cumartesi günü Somali başkenti Mogadişu’daki iki mahalleye düzenlenen bombardımanlarda en az altı kişi yaralanmıştır. Shibis ilçesi yakınında bulunan ve Anadolu Ajansı’yla telefon görüşmesi gerçekleştiren güvenlik yetkilisi Ali Ahmed, Warta Nabada ve Bondhere ilçelerinin vurulduğunu ve en az altı kişinin yaralandığını belirtmiştir. Bir Medrese öğretmeni ve yaşlı bir kadının ağır yaralandığını ve hastaneye kaldırıldığını ifade etmiştir.

Sudan

Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar

- **Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), *Sudan’da savaşa geçen iki yıl: Rekor düzeyde yerinden edilme ve tükenen yardımın bir araya geldiği yıkıcı bir birleşim, 11 Nisan 2025:***

<https://www.unhcr.org/news/briefing-notes/two-years-war-sudan-devastating-combination-record-displacement-and-dwindling>

Mevcut olarak yaklaşık 13 milyon kişi evlerinden kaçmış, neredeyse 4 milyonu Mısır, Güney Sudan, Çad, Libya, Etiyopya ve Orta Afrika Cumhuriyeti gibi komşu ülkelere ve daha da ilerleyerek Uganda’ya geçmiştir. Yerinden edilme, iç savaşın ikinci yılında da artış göstermiş ve neredeyse 1 milyon kişi Sudan’dan kaçmıştır. Yeni gelenler, sistematik cinsel şiddet ve diğer insan hakları ihlallerinin yanı sıra toplu öldürmelere tanıklık ettiklerini bildirmektedir. Yeni gelenlerin yarısını çocuklar oluşturmaktadır ve binlercesi ailelerinden ayrı düşmüştür. Sudan, vatandaşları Afrika çapında yerinden edilmiş ülkeler arasında birinci sırada gelmektedir.

Hartum’daki çatışmaların yakın zamanda son bulması, iki yıldır yardıma erişimleri büyük ölçüde kesilmiş mültecilere ve yerinden edilmiş kişilere ulaşma imkânı tanımıştır. Binlerce kişi, Hartum’un yanı sıra Omdurman, Ved Meden ve El-Cezire eyaletlerindeki büyük kentsel merkezlere dönmeye başlamıştır ancak geri dönenlerin sayısı, hala yerinden edilmiş konumdaki milyonlara kıyasla oldukça azdır. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), ve ortakları, evlerine geri dönmeyi seçen ailelere yardımcı olabilmek için desteğin boyutunu artırmaktadır. Savaş, şehrin altyapısını ve temel hizmetleri kullanılamaz hale getirmiştir.

- **Birleşmiş Milletler Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kadının Güçlenmesi Birimi (UN Women), *Sudan’da iki yıldır dinmek bilmeyen iç savaş, yerinden edilmiş 6 milyon kadın ve kız çocuğu için dünyanın en kötü insani krizini tetiklemiştir, 10 Nisan 2025:***

<https://www.unwomen.org/en/news-stories/press-release/2025/04/two-years-of-relentless-conflict-in-sudan-have-triggered-the-worlds-worst-humanitarian-crisis-for-6-million-displaced-women-and-girls>

Cinsel şiddet dahil olmak üzere toplumsal cinsiyete dayalı şiddete maruz bırakılma riski altındaki kişilerin sayısı, savaşın başlangıcından bu yana üç katı artış göstererek 12 milyonun üzerine çıkmıştır. Sudanlı kadınlar ve kız çocukları, 15 Nisan’da üçüncü yılına girecek krizin yükünü taşımaktadır. Akut gıda güvensizliği, endişe verici düzeyde toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve sağlık hizmetlerine, eğitime ve geçim kaynaklarına kısıtlı erişimle karşı karşıya olan kadınlar ve kız çocukları, ülke içinde ve dışında yerinden edilmiş 12 milyon kişinin çoğunluğunu oluşturmaktadır.

İki yıldan kısa bir süre içerisinde, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet riski altındaki kişi sayısı üç katına çıkarak 12.1 milyona ulaşmıştır. Cinsel şiddet vakaları hala büyük ölçüde bildirilmiyor olsa da kanıtlar, bir savaş silahlı olarak sistematik biçimde kullanıldığına işaret etmektedir. Çatışmalar tırmanarak devam ederken, kadınlar ve kız çocukları, gıdaya, temel mallara ve hizmetlere erişimlerinin kısıtlı olması dolayısıyla akut düzeyde gıda güvensizliğiyle ve en çok etkilenen bölgelerde kötüleşen bir açlık kriziyle karşı karşıya kalmaktadır.

- **Uluslararası Kızılhaç Komitesi (ICRC), *Sudan: “Geri dönecek hiçbir şeyimiz yok”– Yeni rapor, Sudan’daki yıkıma ışık tutuyor, 10 Nisan 2025:***

<https://www.icrc.org/en/news-release/sudan-new-report-sheds-light-two-years-devastation-sudan>

15 Nisan 2025 tarihinde, Uluslararası Kızılhaç Komitesi (ICRC), Sudan'da büyük bir yıkıma yol açan iç savaş ikinci yılına yaklaşırken, felaket düzeyine ulaşmış insani durumla ilgili bir rapor yayınlamıştır. Uluslararası insani hukuk ilkelerine yönelik bariz saygısızlık bu vahim krize katkıda bulunmaktadır ve insani fonlardaki azalma, durumu daha da kötüleştirme riski taşımaktadır. Rapor, acil durum sağlık hizmetlerinin engellenmesi, hastanelere ve diğer temel sivil altyapı unsurlarına yönelik saldırılar gibi son iki yılda ICRC tarafından gözlemlenen bazı endişe verici eğilimleri genel hatlarıyla aktarmaktadır. Yaygın cinsel şiddet ve kayıp yakınların arayan kişi sayısında %66'lık artış, Sudanlı sivillerin göğüs gerdiği zorlukların karanlık tablosunu ortaya koymaktadır. ICRC, kayıp akrabalarını bulmaya çalışan kişilerden 7,700'e yakın talep almıştır.

- **Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), *Sudan'da Acil Durum; Sudan'dan nüfus hareketleri*, 7 Nisan 2025:**

<https://data.unhcr.org/en/documents/download/115603>

Sudan'da, Nisan 2023'te patlak veren iç savaş nedeniyle 12.7 kişi zorla yerinden edilmiş, bunların 8,6 milyonu ülke içinde yerinden edilirken 3.8 milyonu komşu ülkelere geçmiştir. Söz konusu yeni acil durum öncesinde de çok sayıda mülteciye ev sahipliği yapmakta olan Sudan ve komşu ülkeler, Sudan içerisinde ikincil yerinden edilmeye maruz kalanlar dahil olmak üzere koruma ve hayat kurtarıcı kritik yardım sağlamak için ek desteğe ihtiyaç duymaktadır. Acil ihtiyaçlar arasında su, gıda, barınma, sağlık hizmetleri ve temel yardım malzemeleri yer almaktadır. Mevcut olarak öncelikli faaliyetler yeni gelenlerin kaydedilmesi, sınır bölgelerinden uzağa taşınma, özellikle hassas ailelerin ve özel ihtiyaç sahibi kişilerin tespit edilmesi, toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin önlenmesi ve müdahalede bulunulması için gerekli mekanizmaların uygulamaya konması ve refakatsiz mülteci çocuklar için alternatif bakım hizmetlerinin sağlanmasıdır.

Sivil Toplum Kuruluşları

- **Sınır Tanımayan Gazeteciler (RSF), *Sudan'ın iki yıllık iç savaşında haber organları susturuldu ve en az yedi gazeteci öldürüldü*, 7 Nisan 2025:**

<https://rsf.org/en/news-media-silenced-and-least-seven-journalists-killed-sudan-s-two-years-war>

Düzenli ordu ve Hızlı Destek Güçleri paramiliter grubu arasında devam eden ve son iki yıldır Sudan'ı sarsan savaşta en az yedi gazeteci öldürülmüş, bir gazeteci kaybedilmiş ve ikisi hala parmaklıklar ardında olan en az on beş basın çalışanı gözaltına alınmıştır. Sınır Tanımayan Gazeteciler, savaşın taraflarınca işlenen ve cezalandırılmayan suçları belgelemiş, uluslararası topluluğa derhal iki tarafa da gazetecilerin korunması için baskı uygulama çağrısında bulunmuştur.

Gazetecilerin beşi başkent Hartum yakınında öldürülürken altıncı öldürme vakası Kuzey Darfur'un El Faşir kenti yakınında ve yedincisi, Kızıl Deniz eyaletindeki Gebeit kampında yaşanmıştır. Söz konusu suçların dördü Hızlı Destek Güçleri'ne, diğer üçü kimliği tespit edilemeyen silahlı gruplara atfedilmiştir.

Medya

- **Al Jazeera, *Hızlı Destek Güçleri, kadınları ve kız çocuklarını 'iğrenç' cinsel şiddet eylemlerine maruz bırakmakla suçlanıyor: Rapor*, 10 Nisan 2025:**

<https://www.aljazeera.com/news/2025/4/10/sudans-rsf-committing-horrific-sexual-violence-on-women-girls>

Uluslararası Af Örgütü, kadınların ve yaşları 15'e kadar inen kız çocuklarının pek çok farklı cinsel şiddet biçimine maruz bırakıldığı 36 cinsel şiddet vakası belgelemiştir. Küresel hak grubu Uluslararası Af

Örgütü’ne göre paramiliter Hızlı Destek Güçleri (RSF), ülkedeki iç savaşta bir taktik olarak kadınları ve kız çocuklarını “korkunç” cinsel şiddet eylemlerine ve toplu tecavüze maruz bırakmaktadır. 10 Nisan 2025 tarihinde yayınlanan 30 sayfalık raporda, Uluslararası Göç Örgütü, RSF’yi “ülke çapında toplulukları aşağılamak, kontrolü altına almak ve yerinden etmek için yaygın cinsel şiddet” uygulamakla suçlamıştır.

Yasal Uyarı:

Mevcut derleme, seçili ülkelerin vatandaşlarına yönelik mülteci statüsü belirlemeye ilişkin hususlarda UNHCR Türkiye tarafından toplanan menşe ülke bilgilerini (MÜB) derlemektedir.

Derleme kamuya açık bilgilere, çalışmalara ve yorumlara dayanmaktadır. Derleme açıklayıcı nitelikte olmakla birlikte ne kamuya açık alanda mevcut olan bilgilerin tamamını kapsamakta ne de insan hakları koşullarına ilişkin genel bir rapor olması amaçlanmaktadır. Rapor, herhangi bir bireysel mülteci talebinin esasları konusunda nihai değildir. Tüm kaynaklar alıntılanmış ve tamamıyla referans verilmiştir. Kullanıcılar alıntı yapılan belgelerin tam metnine bakmalı ve bireysel başvurulardan kaynaklanan belirli araştırma konularına atıfta bulunarak kaynak materyalin güvenilirliğini, ilgililiğini ve güncelliğini değerlendirmelidir.